
Významné krajinnoekologické pracoviská

Notable Landscape Ecological Workplaces

Ústav krajinnej ekológie Slovenskej akadémie vied v Bratislave

Ústav krajinnej ekológie SAV (založený r. 1990) je interdisciplinárne výskumné pracovisko so zameraním na základný a aplikovaný výskum v oblasti krajinnej ekológie, má 63 pracovníkov (z toho 33 vedeckých, 14 odborných a 5 doktorandov). Je pokračovateľom Ústavu experimentálnej biológie a ekológie SAV a Ústavu biológie krajiny SAV, ktorý bol založený r. 1965. Ústav má 3 oddelenia: oddelenie krajinnoekologických analýz, oddelenie krajinnoekologických syntéz (obidve sídli v Bratislave) a oddelenie biodiverzity ekosystémov a krajiny (v Nitre). V ÚKE SAV bola vytvorená metodika krajinnoekologického plánovania (LANDEP), odporúčaná tiež ako metodika integrovaného prístupu pri manažmente prírodných zdrojov pre Agendu 21 na Konferencii OSN o životnom prostredí a rozvoji v Riu de Janeiro r. 1992. Hlavné výskumné témy pracoviska: (1) analýzy, syntézy a interpretácie abiotických, biotických a socioekonomických prvkov krajiny pre krajinnoekologické plánovanie, priestorová optimalizácia a využitie krajiny, (2) ekologické problémy poľnohospodárskej krajiny, ekologické siete, zachovanie biodiverzity, (3) vplyv antropických tlakov na krajinu, metodika posudzovania vplyvov na životné prostredie, (4) územné systémy ekologickej stability a stresových faktorov, (5) otázky ochrany prírody a manažmentu chránených území.

Ústav má bohaté skúsenosti v oblasti medzinárodnej spolupráce. Podieľal a podieľa sa na riešení viacerých projektov 5., 6. a 7. rámcového programu, riešil a rieši početné projekty financované domácimi grantovými agentúrami, ako aj z prostriedkov EÚ. K najdôležitejším patria projekty, v ktorých sa študovala reakcia lesných ekosystémov na zmenu hladiny podzemnej vody, vplyv znečistenia ovzdušia na zdravotný stav lesov v Karpatskom oblúku (Sza-

Institute of Landscape Ecology, Slovak Academy of Sciences in Bratislava

The Institute of Landscape Ecology of the SAS (ILE SAS) was established in 1990, and it is an interdisciplinary scientific institution for basic and applied research in landscape ecology with 63 employees (33 scientists, 14 specialists, 5 PhD students). ILE SAS was previously the Institute of Experimental Biology and Ecology SAS and Institute of Landscape Biology SAS (since 1965). The Institute is composed of 3 departments: The Department of Ecosystem Analysis, the Department of Landscape Ecological Synthesis which are both based in Bratislava, and the Department of Biodiversity of Ecosystems and Landscape in Nitra. ILE SAS is the mother institute for Methodology of Landscape Ecological Planning (LANDEP), which was implemented as the methodology for an integrated approach to management of natural resources in Agenda 21 (UNCED in Rio de Janeiro, 1992). The main research topics of ILE SAS are as follows: (1) analysis, synthesis and interpretation of abiotic, biotic and socioeconomic elements of the landscape for landscape ecological planning with regard to the optimal spatial organization and utilization of the landscape, (2) ecological issues of agricultural landscapes, ecological networks and the maintenance of biodiversity, (3) the impact of anthropogenic factors on the landscape and EIA methodology, (4) the territorial system of ecological stability and stress factors, and (5) nature conservation issues and protected areas management.

ILE SAS has a wide experience in international cooperation, as it has participated, or is participating, in several projects of 5th, 6th and 7th Framework Programme. It solved and is solving numerous project funded by home grant agencies and the European Union. The most important are the projects aimed at studying reaction of forest ecosystems to the level of underground water, and the impact of air pollution on the health of forests in the Carpathian Arch (Szaro, Bytnerovicz, Oszlányi, eds., 2002). Other notable projects were focused on the changes in cultural land use in moun-

ro, Bytnerovicz, Oszlányi, eds., 2002) so zmenami využitia kultúrnej krajiny v rovinných i horských oblastiach, urbánne ekosystémy na príklade Bratislavy (Hrnčiarová et al., 2006), 120 reprezentatívnych geoeosystémov Slovenska (Miklós, Izakovičová et al., 2006), zmeny diverzity krajiny, revitalizácia krajiny, ako aj mnohé projekty týkajúce sa biodiverzity lesných a nelesných ekosystémov a ekológie vybraných druhov hmyzu a rastlinných spoločenstiev. Z projektov financovaných EK to boli predovšetkým: *Európsky rozmer globálnej výskumnej iniciatívy v alpínskom prostredí; Paneurópske zmeny vo využití krajiny a ich vplyv na biodiverzitu; Scenáre pre vyriešenie vzťahov medzi ochranou biodiverzity a poklesom využívania krajiny a Implementácia ekosystémového prístupu pri ochrane biodiverzity* (Pauli et al., eds., 2004; Bezák et al., 2007).

Ústav je iniciátorom a riešiteľom projektov v rámci Európskej siete excelentnosti sústredenej na dlhodobé štúdiu ekosystémov a rieši aj projekt o nástrojoch pre environmentálne, sociálne a ekologické vplyvy multifunkčného využitia krajiny a projekt, ktorého cieľom je návrh plánu pre integrovaný observačný systém na štúdiu biodiverzity. Je riešiteľom projektu LIFEWATCH, pracuje ako člen konzorcia pre Európske tematické centrum pre biodiverzitu a z poverenia EK monitoruje projekty LIFE a LIFE+ v stredoeurópskom regióne. Vypracoval štúdiu o krajinnokoekologickom optimálnom priestorovom a funkčnom využití Vysokých Tatier (Izakovičová et al., 2008), odborne garantoval Atlas krajiny SR (2002) a odborne koordinuje práce na Atlase krajiny ČR. Každé 3 roky organizuje medzinárodné sympóziu na aktuálne témy krajinnokoekologického výskumu. Vydáva odborný časopis *Životné prostredie* a medzinárodný vedecký časopis *Ekológia* (Bratislava). Ústav krajinné ekológie SAV je Centrom excelentnosti pre ochranu a využívanie krajiny a biodiverzitu.

(www.uke.sav.sk) Július Oszlányi, Jana Špulerová

tainous and flat regions, urban ecosystems on the example of Bratislava (Hrnčiarová et al., 2006), 120 representative geoeosystems of Slovakia (Miklós, Izakovičová et al., 2006), changes in landscape diversity, landscape restoration, and many other projects aimed at biodiversity of forest and non-forest ecosystems and ecology of selected insect species and plant communities. The important projects funded by the European Commission were: *The European Dimension of the Global Observe Research Initiative in Alpine Environments; Pan-European changes in land use and their impact on biodiversity; Scenarios for reconciling biodiversity conservation with declining agricultural use in the mountains of Europe* and *European biodiversity forum implementing the ecosystem approach extension* (Pauli et al., eds., 2004; Bezák et al., 2007).

The Institute investigates and manages projects within the framework of the European network of excellence focused on long-term study of ecosystems. It manages a project on instruments for environmental, social and ecological impacts of multifunctional land use, and solves a project that is focused on elaborating a plan for integrated observation system for studying biodiversity. The institute also manages LIFEWATCH project and is a member of the Consortium for the European Topic Centre for Biodiversity; it is authorised by the European Commission to monitor LIFE and LIFE+ projects in the Central European region. The Institute elaborated the study on landscape ecological optimal space and functional use of the High Tatras (Izakovičová et al., 2008). Its team of authors prepared the Landscape Atlas of the Slovak Republic (2002) and currently coordinates the work on the Landscape Atlas of the Czech Republic. Every 3rd year the Institute organizes an international symposium on problems of landscape ecological research. ILE SAS is the publisher of journal *Životné prostredie* (in Slovak) and international scientific journal *Ekológia* (Bratislava).

The Institute of Landscape Ecology, SAS is the Centre of Excellence for land use and protection, and for biodiversity.

(www.uke.sav.sk) Július Oszlányi, Jana Špulerová

Geografický ústav Slovenskej akadémie vied v Bratislave

Geografický ústav SAV (založený r. 1943), ktorý má 49 pracovníkov, patrí medzi významné pracoviská dlhodobo rozvíjajúce geografický a krajinnokoekologický výskum. Ako tradičné témy treba spomenúť regionálny geoeologický výskum a mapovanie prírodnej a súčasnej krajiny Slovenska. Základný geoeologický

Institute of Geography, Slovak Academy of Sciences in Bratislava

The Institute of Geography, SAS (founded in 1943), currently has 49 employees, and it is one of the most important centres where geographical and landscape ecological research is continuously carried out. Regional geoeological research and mapping of the current Slovak natural landscape are traditional research